

Thuis in Utrecht

Samen maken we meer werk van inburgering

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl/
inburgering

INHOUD

VOORWOORD 3

LEESWIJZER 5

1. UTRECHTSE AMBITIE 7
Samen maken we werkvan inburgering 8
Onze ambitie 8
Voor wie? 9
Leidende principes 9
Meer ambitie dan de wet op: 9
De Utrechtse aanpak 11
Vanaf dag 1 11

2. BEGELEIDING 13

3. WELKOMHUIZEN 15

4. INKOOPSTRATEGIE TAALONDERWIJS 17
4.1 Wat kopen we in 18
4.2 Kaders voor inkoop 18
4.3 Werkwijze en planning 19

5. INBURGEREN IN UTRECHT 21
5.1 Integratie en participatie vanaf dag 1 21
5.2 Kansrijke start 24
5.3 Verhuizing en PIP 27
5.4 Start leerroute 30
5.5 Einde inburgering 33

6. ONDERSTEUNENDE PROCESSEN 35
6.1 Communicatie 35
6.2 Informatievoorziening en ICT 36
6.3 Monitoring 36

7. FINANCIËN 37
7.1 Begroting Opgave Inburgering 40
7.2 Financiële kaders inkoop taalonderwijs 41

BIJLAGE 1
DE (NIEUWE) TAKEN VAN DE GEMEENTEN 42

Colofon 46

VOORWOORD

Maarten van Ooijen
Wethouder Asiel en Integratie

De ontmoeting met nieuwkomers is voor mij eigenlijk altijd een gepeperde ervaring. Je constateert eerst en opnieuw dat ze noodgedwongen dierbaren voor onbekenden, vertrouwdheid voor onzekerheid hebben verruild.
Hun verhalen zijn zo intens.
Probeer je maar eens voor te stellen – écht voor te stellen – wat zo'n ingrijpende overgang met iemand doet.
In je moederland liep je even naar de bakker, maakte je gedachteloos taalgrapjes, kreeg je waardering omdat je je talent gebruikte als leraar of medewerker in de zorg. Hier zoek je naar woorden, bekijken ze je vaak argwanend en begin je onderop de 'maatschappelijke ladder'.

Als wethouder zou ik nieuwkomers in raketvaart die ladder op willen laten vliegen. Zo werkt dat uiteraard niet, maar ik besef wél dat Utrecht de komende jaren voor een enorme uitdaging staat. Want die nieuwkomer verdient hetzelfde geluk als iedere andere Utrechter. Dezelfde kansen en mogelijkheden. Dat vraagt om keihard werken. We mogen ons niet in slaap laten sussen door de gedachte dat een multiculturele samenleving niet haalbaar is. Ik beschouw zo'n samenleving als het nieuwe normaal.

Niet lang geleden sprak ik met deelnemers aan een buddyproject. Ze waren tevreden over de steun die ze kregen en over het aanbod aan activiteiten. Die tevredenheid keert vaak terug in gesprekken. Maar ikzelf ben pas tevreden wanneer nieuwkomers volwaardig meetellen in de stad. Wanneer ze kunnen meedoen op een niveau dat het best bij ze past. Als vrijwilliger, chauffeur of zelfstandig ondernemer. Als iemand die even naar de bakker loopt, een grapje maakt, waardering krijgt. Kortom, als Utrechter.

De plannen en ambities in dit document leveren daar hopelijk een bijdrage aan. En wanneer de conclusie over een paar jaar is dat we grote stappen hebben gezet, geldt dat ook voor mijn tevredenheid.

Veel leesplezier!

Misschien kunnen we nieuwkomers niet in raketvaart de maatschappelijke ladder op laten gaan, maar ik hoop wel dat ze op een gegeven moment onze hulpmotoren los kunnen laten en het volledig op eigen kracht redden.”

LEESWIJZER

Dit document begint in hoofdstuk 1 met de Utrechtse ambitie op inburgering en hoe we daar samen meer werk van willen maken. In de volgende hoofdstukken werken we uit hoe we de ambitie naar uitgangspunten voor de praktijk vertalen en hoe we het proces voor een inburgeraar willen invullen.

Drie onderwerpen zijn belangrijk tijdens het héle proces: de begeleiding, de welkomhuizen en het taalonderwijs. Deze onderwerpen staan beschreven in hoofdstuk 2, 3 en 4.

In hoofdstuk 5 volgen we alle stappen die de inburgeraar doorloopt: vanaf aankomst in het AZC tot en met de afronding van de inburgering. Dat is een dynamisch proces. Onderdelen kunnen ook gelijktijdig plaatsvinden, dus we beschrijven alleen de grote lijnen. In de hoofdstukken daarna besteden we aandacht aan de inrichting van ondersteunende processen en de financiën.

Taal leren doe je op school én daarbuiten. Ik ben blij dat we daar hier in Utrecht gezamenlijk invulling aan geven. Onze vrijwillige taalcoaches dragen graag bij. Veel Utrechters zijn bereid zijn inburgeraars op weg te helpen. Het mooie is dat het hen ook zelf veel oplevert.”

1.

UTRECHTSE AMBITIE

Utrecht krijgt vanaf 1 januari 2022 te maken met de nieuwe wet Inburgering. Vanaf dat moment krijgen we de kans om nieuwe Utrechters – beter dan nu – te laten meedoen in onze samenleving. Ja, we gaan leerroutes gebruiken waarmee nieuwe Utrechters de inburgering kunnen halen, en ja, iedere inburgeraar krijgt uiteraard een Persoonlijk Inburgeringsplan.

Maar Utrecht heeft de ambitie méér te doen dan wat de wet straks voorschrijft. Dat doen we nu ook al. Onze ambitie bouwt voort op het stadsgesprek in 2016. Nog steeds willen we alles op alles zetten om nieuwe Utrechters te helpen een gezond en gelukkig leven te leiden, waar een sociaal netwerk en verrijkende activiteiten onderdeel van zijn.

Samen maken we werk van inburgering

Een nieuwkomer verdient dezelfde kansen als iedere andere Utrechter, heeft hetzelfde recht om hier thuis te zijn . Niet voor niets zijn ‘plaats voor iedereen’ en ‘plek voor iedereen’ belangrijke thema’s in het coalitieakkoord. We zetten ons stevig in om die doelen ook voor nieuwe Utrechters te realiseren.

Er is veel winst te behalen met een goede inburgering
Inburgeraars kunnen hun talenten en vaardigheden volledig benutten én zichzelf sneller financieel redden. We bieden de inburgeraar daarom op alle leefgebieden begeleiding; taal, werk en/of onderwijs en financiën en ook (psychische) gezondheid, kinderen en sociaal netwerk. De taal spreken is belangrijk om thuis te zijn. De taal leer je via taalles. Maar ook op het werk of in je vrije tijd door Nederlands te praten met collega’s, vrienden, buren of een taalmaatje.

Daarbij gaan we uit van meedoen en inclusie vanaf dag één. Werk is een belangrijk onderdeel van inburgering.
Dat inburgeraars meedoen in de vorm van werk, activiteiten of opleiding, is niet alleen belangrijk voor de inburgeraar zelf, het is ook belangrijk voor de samenleving, voor andere Utrechters. We willen dat inburgeraars zichzelf redden en niet afhankelijk worden van ondersteuning. Dat zij zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun inburgering en dat zij bijdragen aan de stad.

We kunnen onze ambitie niet alleen realiseren. Dat doen we samen met de nieuwe Utrechters zelf, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en vrijwilligers. We willen in partnerschap tot co-creatie komen. Samen met de inburgerings-coalitie, waarin partners zijn verenigd, kleuren we onze ambitie en uitvoering in. We zoeken de samenwerking op met partners op het gebied van inburgering én op andere leefgebieden, zoals Vreedzame school en stad. We bereiken meer door elkaar te vinden en overeenkomsten en aanvullingen te onderzoeken.

Onze ambitie

We maken samen meer werk van inburgering, zodat inburgeraars zich thuis weten in onze stad. Thuis weten betekent dat je je welkom en veilig voelt en gelijke kansen hebt. Thuis weten betekent ook dat je de Nederlandse taal leert spreken en begrijpen, niet alleen op papier, maar al doende in de praktijk. Naast de taal leren zijn ook werk, zelfredzaam zijn, (psychische) gezondheid, een fijne school voor je kinderen en contacten met anderen, ook andere Utrechters, heel belangrijk om je thuis te weten. Thuis weten staat ook voor meedoen en werk of een andere manier van zingeving of bijdragen vanaf dag 1. Op maat en in aansluiting bij wat kan en past.

Onze ambitie is helder en daar leggen we niet op toe.
Het waarmaken ervan vraagt om inspanningen en creativiteit. Want onze financiën zijn beperkt, de wet stelt eisen, corona maakt de toekomst onduidelijk én we willen de huidige praktijk veranderen; met een nieuwe inrichting, een overzichtelijker en eenvoudiger stelsel dat veel meer geïntegreerd is in het bestaande aanbod. Daarom trekken we twee jaar uit voor het ‘lerend ontwikkelen’ van het nieuwe stelsel:
we starten, leren en stellen bij tot we weten wat echt werkt.
Daarna zetten we definitieve opdrachten in de markt.
Waar nodig, leggen we de keuzes voor aan de gemeenteraad.
We gebruiken de tijd om te onderzoeken hoe we het aanbod kunnen vereenvoudigen en hoe we slimme combinaties kunnen maken. Gebruik makend van de basisinfrastructuur en gemeenschapskracht in de stad. We luisteren goed naar de inburgeraar zelf en werken nauw samen met onze partners die zijn verenigd in de inburgeringscoalitie.

Samen willen we bereiken dat inburgeraars en andere Utrechters elkaar makkelijker ontmoeten en leren kennen; dat er vriendschappen ontstaan op basis van gelijkwaardigheid. Dat inburgeraars zelf de touwtjes in handen hebben tijdens de inburgering en iets kunnen betekenen voor de stad. Dat er een samenhangend en toegankelijk aanbod is voor álle Utrechters.

Onze ambitie is helder, hetzelfde geldt voor de leidende principes in onze Utrechtse aanpak: wat we doen, doen we samen en doen we voor iedereen. Vanaf dag 1. We gaan uit van talenten mogelijkheden en bijdragen aan de stad, streven bij alles naar eenvoud en toegankelijkheid. Dat betekent verantwoordelijkheid bij de inburgeraar, continuïteit in alle fasen, zo gewoon mogelijk aanbod en maatwerk. Kunnen we als stad dingen voor elkaar krijgen dan doen we dat. Wanneer het meerwaarde heeft, werken we samen met andere gemeenten.

Leidende principes

- We doen het samen
- Voor iedereen
- Leefwereld centraal
- Integratie en participatie vanaf dag 1
- Uitgaan van de mogelijkheden en talenten van de inburgeraar
- Eenvoud en toegankelijkheid
- Lokaal wat kan, regionaal wat meerwaarde heeft

Meer ambitie dan de wet op:

- Begeleiding lerend ontwikkelen
- Welkomhuizen
- Huisvesting in Utrecht na verblijf in AZC Utrecht
- Kansrijke start
- Plussen in leerroutes: vaktaal op de werkvloer en hoger taalniveau in B1 route mogelijk maken
- Alle doelgroepen zoveel mogelijk laten profiteren van ons aanbod

Voor wie?

De nieuwe inburgeringswet is van toepassing op asielstatushouders, gezins- en overige migranten van 18 jaar en ouder, die zich vanaf 1 januari 2022 in Utrecht vestigen. De wettelijke budgetten verschillen per doelgroep, zo ook de gemeentelijke taken. Dit vraagt om maatwerk. In algemene zin willen we alle groepen; Utrechters en inburgeraars die gedeeltelijk of niet onder de nieuwe wet vallen zoveel mogelijk laten profiteren van alles wat we ontwikkelen. Voor asielstatushouders gelden alle nieuwe wettelijke taken (zie bijlage voor alle bestaande en nieuwe taken op een rijtje). Voor gezins- en overige migranten geldt slechts een deel van de nieuwe taken.

Alle inburgeraars die met hun inburgeringstraject starten voor 1 januari 2022 blijven vallen onder het huidige stelsel en moeten dus, onder andere, zelf hun taalonderwijs inkopen. Deze groep noemen we de ondertussengroep. De huidige inzet ziet er als volgt uit:

Begeleiding

Inburgeraars in Utrecht krijgen nu al maatschappelijke en juridische begeleiding van maximaal 3 jaar, in combinatie met begeleiding naar werk door de gemeente. De gemeente heeft ervaringsdeskundige sleutelfiguren in dienst om communicatie te vergemakkelijken en cultuurverschillen te overbruggen. Daarnaast investeren we in de beginfase door een brede intake op diverse leefgebieden en door een doorgaande lijn vanuit AZC in Utrecht/ Leersum naar huisvesting in regio Utrecht.

Taal

In Utrecht is er een taalconvenant tussen gemeente en taalaanbieders die aan vastgestelde kwaliteitseisen voldoen. Zolang we zelf geen taalonderwijs hebben ingekocht, verwijzen we met het taalconvenant zo veel mogelijk inburgeraars naar bonafide taalscholen.

Vooruitlopend op de leerroutes

Vooruitlopend op de leerroutes bieden we nu al op maat gesneden begeleiding naar werk in de vorm van:

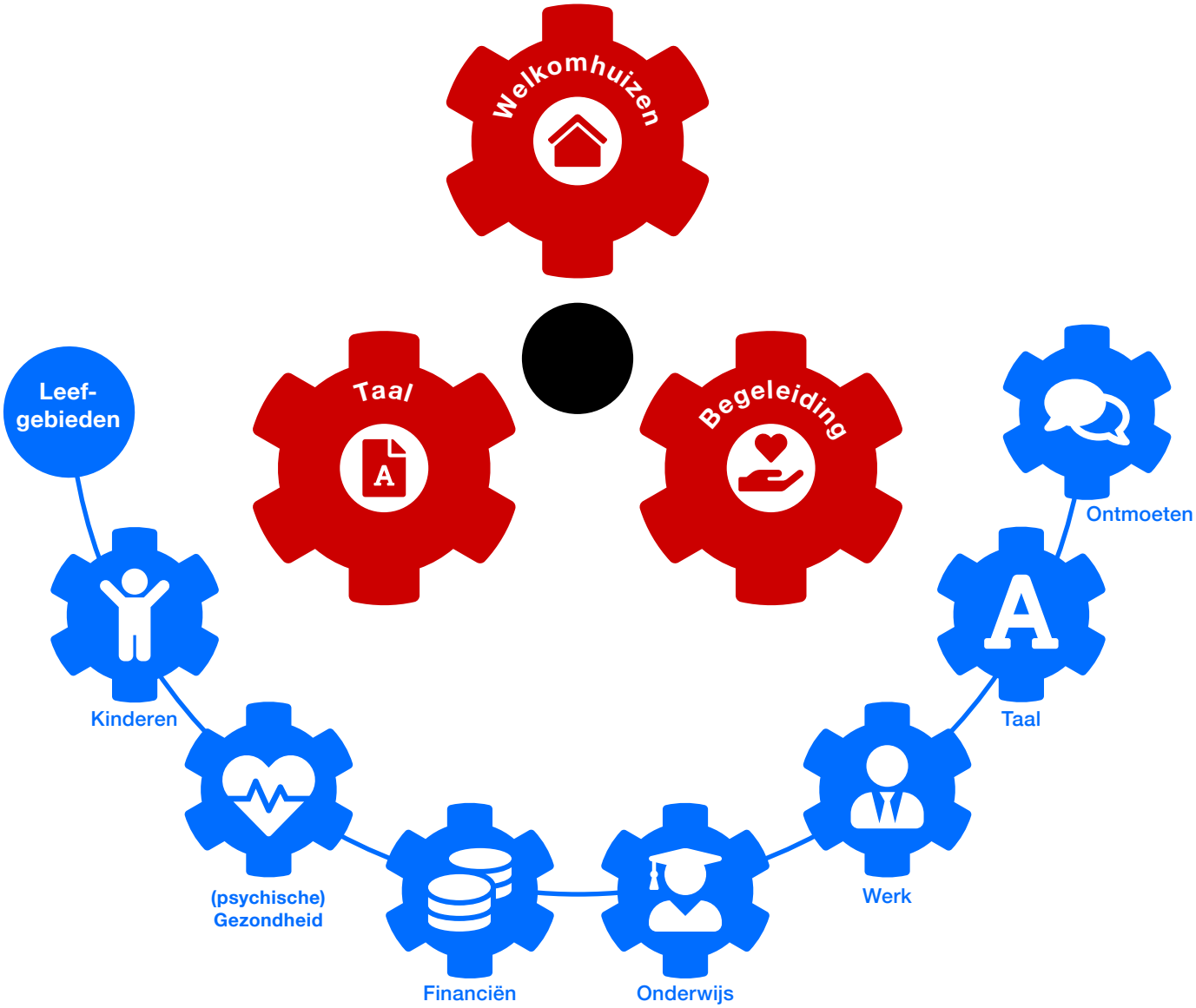
- Inzet van 4 bedrijfsadviseurs bij het Werkgevers Servicepunt specifiek voor statushouders. Zij zorgen in nauwe samenwerking met werkgevers voor passende banen in kansrijke sectoren.
- Doorgaande lijn Gecombineerde trajecten taal-werk-cultuur. Dit zijn pilots waarin werk, taal en cultuur worden gecombineerd. Dit gebeurt nu 2 sectoren (horeca en logistiek) en in 2021 start een traject in de zorg.
- Taal en ondersteuning, waarin aandacht wordt besteed een praktische Nederlandse taalverwerving, praktische arbeidsmarkt oriëntatie en het wegnemen van belemmeringen zoals bijv. kinderopvang.

Daarnaast bereiden we ons nu ook al voor op de onderwijsroute. Studenten kunnen met behoud van uitkering studeren. We zetten ons er samen met onderwijsinstellingen voor in om studievertraging en uitval, door het niet halen van het vereiste taalniveau, te voorkomen.

In de opvang en begeleiding is er aandacht voor de sociale veiligheid van vluchtelingen met een LHBTI[1] achtergrond. Elk AZC heeft een LHBTI aandachtsfunctionaris, zo ook Utrecht. De aandachtsfunctionaris LHBTI is het aanspreekpunt voor de LHBTI-bewoner. Hier kan de bewoner terecht met zijn/haar vragen en dilemma's op LHBTI-terrein. De contactfunctionaris kan deze signalen weer verder in de organisatie beleggen Alle partijen die actief zijn binnen Plan Einstein[2], hebben aandacht voor de precaire positie van LHBTI-ers. Open en inclusieve sociale interactie vormt de kern van Plan Einstein. De activiteiten van Plan Einstein en partners zijn erop gericht iedereen deel te laten nemen aan de brede en diverse samenleving in onze mooie regenboogstad.

[1] Lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgender- en intersekse personen
[2] Zie paragraaf 5.1

De Utrechtse aanpak
Vanaf dag 1

”

Als professional wil ik bijdragen aan wat een inburgeraar kan en wil bereiken. We praten met elkaar en ik kijk vooral: naar talent, vaardigheden, de praktijk: van welke activiteiten krijgt iemand energie? Dat leidt tot vervolg-stappen met taal, werk, opleiding en andere Utrechters leren kennen. Niet ik, maar de inburgeraar voert de regie, want het gaat om zijn of haar toekomst.”

2.

BEGELEIDING

Je weg vinden in een nieuwe omgeving, een sociaal netwerk opbouwen, een opleiding kiezen… het gaat allemaal niet vanzelf. De weg naar zelfstandigheid en integratie staat of valt met goede begeleiding. Uitgangspunt is ook hier: wat heeft iemand nodig, hoe sluiten we het best aan bij wensen en behoeften. We willen dat inburgeraars zelf regie en verantwoordelijkheid kunnen houden op hun inburgeringstraject, de begeleiding ondersteunt hierbij. De inburgeraar voelt zich door deze manier van werken het snelst thuis in Utrecht.

De juiste aanpak vinden we door een netwerkorganisatie op te zetten met begeleiders van verschillende organisaties. Ook betrekken we inburgeraars en oud-inburgeraars zelf in het leerproces. In een periode van twee jaar bundelen verschillende professionals, met steun van vrijwilligers, de krachten tot één team ‘begeleiding inburgeraars’. Dit team begeleidt iedereen die instroomt vanaf 1 januari 2022. Voor het samen leren en ontwikkelen van de partijen betrokken bij team ‘begeleiding inburgeraars’ maken we gebruik van de geleerde lessen bij het maken van buurtteams en in de teams voor specialistische jeugdhulp. Na twee jaar bepalen we wat de beste organisatievorm is.

In het team begeleiding inburgeraars maken we gebruik van de ervaring en deskundigheid van het team statushouders van Werk & Inkomen, Vluchtelingenwerk en de buurtteams Sociaal en Jeugd & Gezin. Deze partijen werken samen als gelijkwaardige partners, bij voorkeur op een gezamenlijke werkplek zoals in Welkomhuizen.

Ze hebben allemaal hun eigen rol en verantwoordelijkheden:

- De inburgeringscoaches (vanuit team statushouders Werk & Inkomen) zijn verantwoordelijk voor de begeleiding bij de inburgering. Dit gaat om de brede intake, het PIP (Persoonlijk Inburgeringsplan), de voortgangsgesprekken en, in het uiterste geval, handhaving van de gemaakte afspraken.
- Vluchtelingenwerk is verantwoordelijk voor de maatschappelijke begeleiding op alle levensgebieden (zoals huisvesting, administratie, gezondheid en coaching zelfredzaamheid). Deze organisatie ondersteunt bij het PIP, de voortgang hiervan en met juridische begeleiding.
- De buurtteams komen in beeld bij inburgeraars die tijdens of na hun inburgering intensievere of specifieke ondersteuning vragen, bijvoorbeeld bij opvoedvraagstukken uit de Wmo of Jeugdwet.

De gemeentelijke rol verschilt per doelgroep als het gaat om verantwoordelijkheid en beschikbaar budget. Dat vraagt om maatwerk in de begeleidingsmogelijkheden. Het belangrijkste verschil in de begeleiding is dat statushouders maatschappelijke begeleiding krijgen van Vluchtelingenwerk en gezins- en overige migranten in beginsel niet. Die laatsten volgen alleen het onderdeel participatieverklaring met begeleiding van een inburgeringscoach bij het halen van hun inburgeringstraject. Wie meer ondersteuning nodig heeft, zoals basiszorg of toegang tot aanvullende zorg, kan terecht bij het buurtteam.

De begeleiders houden samen scherp in de gaten of het traject vloeiend verloopt aan de hand van het PIP en ondersteunen de inburgeraar waar nodig. Ze benutten bij de start bijvoorbeeld de informatie die het COA al verzamelde. Wanneer een inburgeraar uit het AZC Utrecht al heeft meegedaan aan ontwikkelgerichte activiteiten van Plan Einstein, bouwen ze hierop verder. Daarnaast brengen de begeleiders de inburgeraar in contact met initiatieven die helpen bij onder meer het opbouwen van een sociaal netwerk, het leren kennen van de stad en het doen van vrijwilligerswerk.

We zijn ons ervan bewust dat het voor inburgeraars niet altijd gemakkelijk is om psychische hulp te krijgen. Psychische gezondheid maakt deel uit van de levensgebieden waarnaar gekeken wordt in het PIP. De begeleiders zetten in op goede informatie voor de inburgeraar, tijdig signaleren problemen op dit vlak (bijvoorbeeld een trauma), en organiseren van de juiste ondersteuning (mee naar een afspraak of tolk regelen) of doorverwijzing naar specialistische hulp. We willen ook op andere manieren zorgen voor goede voorlichting over psychische hulp, bijvoorbeeld tijdens de Kansrijke Start en in de Welkomhuizen.

De ervaringen van de komende twee jaar gebruiken we voor het bepalen van onze koers. Daarna kunnen we die omzetten in passende opdrachten aan organisaties die aanbod verzorgen.

3.

WELKOM-HUIZEN

Inburgeren start op bruisende plekken waar iedereen zich welkom voelt – inburgeraar of niet – en waar Utrechters vanuit verschillende culturen van elkaar kunnen leren. Je kan er een cursus, taalles of een workshop volgen. Je kan er terecht voor gezelschap, om te netwerken met vakgenoten en voor afleiding als je dat nodig hebt. Iets drinken of zelfs een hapje eten is ook mogelijk en intussen kennismaken met anderen of ervaringen delen met bekenden.

Nieuwe Utrechters krijgen hier in contact met anderen de taal beter onder de knie, ze kunnen activiteiten organiseren, een bijdrage leveren aan de stad of vrijwilligerswerk doen. Het is ook een plek waar oud-inburgeraars of andere Utrechters nieuwe inburgeraars een handje helpen, in het vinden van de weg, het leren van Nederlands of met een gesprek en luisterend oor in de eigen taal. En waar bij voorkeur plek is voor begeleiders om te werken en gesprekken te voeren

We willen ontdekken welke informatie inburgeraars vooral nodig hebben en welke partners een rol kunnen spelen. We zorgen ervoor dat die informatie te vinden is het in het Welkomhuis. Bijvoorbeeld via een informatiepunt, maar ook door anderen die je daarin wegwijs kunnen maken. Op zo'n manier dat je leert om zelf je weg te vinden. Zo kunnen begeleiders en vrijwilligers nieuwe Utrechters als 'gids' helpen hun weg te vinden, bijvoorbeeld naar activiteiten en vrijwilligerswerk. We willen ook dat het Welkomhuis een plek is voor bepaalde activiteiten uit de kansrijke start en van het team begeleiding. Bij alles geldt: we volgen de behoefte van de nieuwkomer.

We ontwikkelen de welkomhuizen lerenderwijs, in samenspraak met inburgeraars, andere Utrechters en onze partners. We kijken daarbij zo veel mogelijk naar plekken in wijken waar al veel Utrechters samen komen. We sluiten aan bij wat er al is in de stad, bijvoorbeeld bibliotheken, het International Welcome Centre, Plan Einstein of buurthuizen. Dat zijn plekken waar ontmoeting en inclusie al in de praktijk worden gebracht. Daarbij zoeken we naar de juiste balans tussen plekken centraal in de stad en juist dichtbij in de buurt. Op die manier onderzoeken we of we Welkomhuizen van de grond kunnen krijgen zonder rijksbudget.

”

Voor nieuwkomers is een sociaal netwerk noodzakelijk om zich thuis te kunnen voelen in de nieuwe woonomgeving. Zo’n informeel netwerk kan helpen bij het leren van de Nederlandse taal en het leren kennen van de samenleving. Een sociaal netwerk helpt uiteindelijk vaak ook bij het vinden van werk.”

4.

INKOOP-STRATEGIE TAAL-ONDERWIJS

Iedereen doet mee, het liefst via betaald werk. Leren en participeren gaan hand in hand. De Nederlandse taal leren is noodzakelijk om mee te kunnen doen. We zien grote voordelen in het feit dat de gemeente het taalonderwijs kan inkopen en daarmee de kwaliteit kan verhogen. Taalonderwijs dat gericht is op het echt beheersen van de taal, niet alleen op papier. Taal waarmee je echt kan meedoen. Bij de inkoop neemt de leefwereld van inburgeraars, en daarmee de inhoud en kwaliteit, een centrale plek in. Het uitgangspunt is dat we via maatwerk de inburgeraar zo snel mogelijk aan het taalniveau helpen dat past bij zijn of haar mogelijkheden, in combinatie met het vinden van een baan, het starten van een opleiding of activiteiten gericht op zelfredzaam zijn en meedoen.

We zoeken taalscholen die deze vernieuwing kunnen brengen en taalscholen die zichzelf steeds weer willen verbeteren, die net als wij lerend willen ontwikkelen. Taalscholen die weten dat er meer nodig is dan alleen een les in een klas om de taal te leren. Maar dat je de taal leert door te spreken en door te doen. Dus dat er altijd een combinatie van taal en werk, activiteiten of scholing nodig is om tot een succesvol resultaat te komen. Taalscholen die begrijpen dat zij hierin niet alleen kunnen opereren en de samenwerking willen opzoeken met lokale partners; bijvoorbeeld met begeleiders, werkgevers, formeel aanbod Werk en Inkomen en Maatschappelijke Ontwikkeling, non-formeel taalaanbod en informeel aanbod dat er is voor alle Utrechters.

4.1 Wat kopen we in

We kopen het taalonderwijs, samen met de onderdelen Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) en Alfabetisering regionaal in met de gemeenten uit de U16 die willen deelnemen. Dit doen we op basis van zowel de Utrechtse ambitie als van de regionale visie in de Bestuursovereenkomst asiel, huisvesting en integratie nieuwkomers regio Utrecht U16 (zie raadsbrief mei 2020).

Bij de inkoop van taalonderwijs hebben we twee aanvullende ambities (de 'plussen') op de wettelijke verplichtingen:

- Een hoger taalniveau (B2) mogelijk maken in de B1-route, wanneer dat mogelijk en gewenst is.
- Vaktaal gericht op de werkvloer, zodat we werk kunnen combineren met taal.

We kiezen ervoor om de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) pas na het taalonderwijs in te kopen, als we weten welke financiële ruimte er overblijft na de gunning van de opdrachten aan taalaanbieders.

4.2 Kaders voor inkoop

We gaan met een beperkt aantal aanbieders een overeenkomst aan. Dit voorkomt versnippering van het aanbod en vergemakkelijkt het lerend ontwikkelen met partners. Dit pas bij het Utrechts Sturingsmodel. We houden de volgende inhoudelijke kaders aan bij de inkoop:

- Taalaanbieders bieden vernieuwende manieren om de taal te leren, niet alleen in een klaslokaal, maar ook daarbuiten door combinaties van werk, opleiding of activiteiten gericht op zelfredzaamheid en meedoen met taal.
- Taalaanbieders bieden maatwerk. De inburgeraar moet de gelegenheid krijgen taalonderwijs te combineren met andere activiteiten, bijvoorbeeld kinderen naar school of de opvang brengen. Dat betekent onder meer het afstemmen van lesroosters op iemands mogelijkheden, het aanbieden van online onderwijs indien nodig en de mogelijkheid flexibel te switchen van leerroute.
- Taalaanbieders werken integraal samen met partners in de stad die (informeel en non formeel) taal- en participatie-aanbod aanbieden. Denk aan aanbieders van taalmaatjes, taalcafé's, Vreedzame school en wijk of vrijwilligerswerk, en ook met opleiders en werkgevers.
- Er is zoveel mogelijk een plek in de buurt om taalles te volgen. In Utrecht betekent dit dat huisvesting van taalaanbieders in samenspraak met de gemeente tot stand komt en aansluit bij de Welkomhuizen. We bieden daarnaast een regionale (U16) spreiding van leslocaties aan.

4.3 Werkwijze en planning

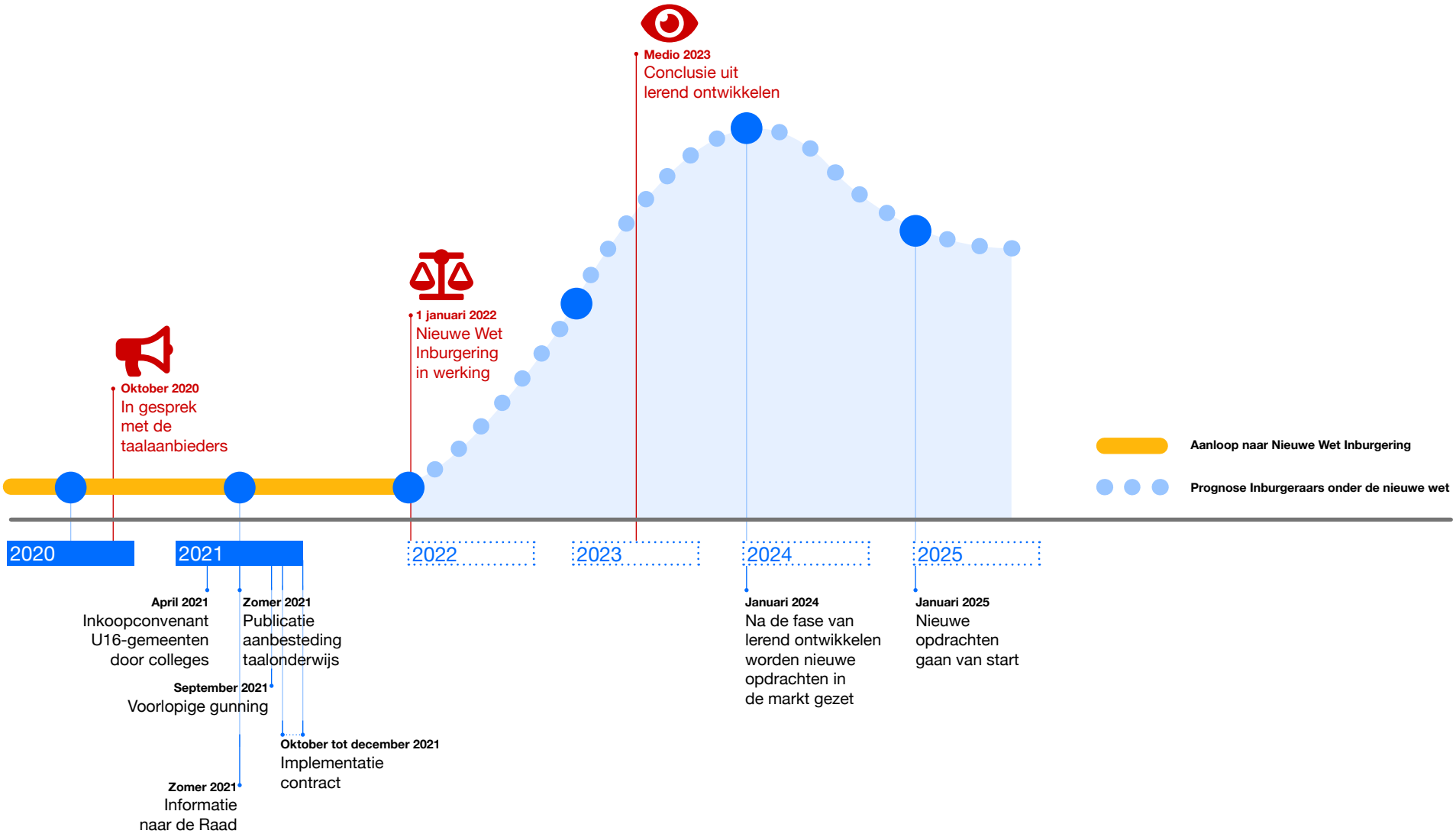
We gaan het inkoopproces in dialoog met partners, taalscholen en andere aanbieders, die samen met ons deze ambitie en vernieuwing willen realiseren, vormgeven. Daarbij zijn we gebonden aan een krappe planning; op 1 januari 2022 moeten we klaar zijn. Dat betekent dat we binnen deze planning zoeken naar de juiste balans tussen dialoog en gesprek en aan de andere kant snelheid en efficiëntie. In de praktijk ziet dat er zo uit: soms werken we met een digitale vragenlijst om snel informatie op te halen. Dat combineren we met gesprekken om de diepte in te gaan; bilateraal of juist in een grotere groep.

De dialoog gaat over de wettelijke basisdienstverlening en onze uitgangspunten, extra ambities en wensen. Het gesprek gaat om het delen van kennis en zienswijzen (co-creatie en lerend ontwikkelen). We gaan in gesprek om te horen welke kansen en knelpunten onze uitgangspunten, ambities en wensen opleveren en of het haalbaar en betaalbaar is.
Uiteindelijk gaan we voor de best mogelijke aansluiting van onze ‘uitvraag’ op onze ambitie, en uitvoering door de meest geschikte partijen.

De overeenkomsten willen we voor zes jaar aangaan
Twee jaar vast en daarna vier keer een optie tot verlenging met een jaar. Deze aanpak stimuleert samenwerking die is gebaseerd is op flexibiliteit, partnerschap, continuïteit, lerend ontwikkelen, co-creatie en een groeimodel. Daarnaast duurt de inburgeringstermijn drie jaar en zal er pas na drie jaar een volledige bezetting van inburgeraars bij aanbieders zijn.
Ook de evaluatie van de nieuwe inburgeringswet vindt pas na drie jaar plaats.

De voorlopige planning voor de aanbesteding is als volgt:
- in gesprek met aanbieders van taalonderwijs: digitale vragenlijst en verdiepende gesprekken – start in oktober 2020;
- dialoogsessie met inburgeringscoalitie, taalaanbieders, ervaringsdeskundigen en andere partners: begin 2021;
- publicatie aanbesteding taalonderwijs – voor de zomer 2021;
- definitieve gunning aanbesteding – september 2021;
- implementatie contract – oktober tot januari 2022; er is dus zo’n drie maanden voorbereidingstijd voor aanbieders en gemeente.

Planning Opgave Inburgering

5.

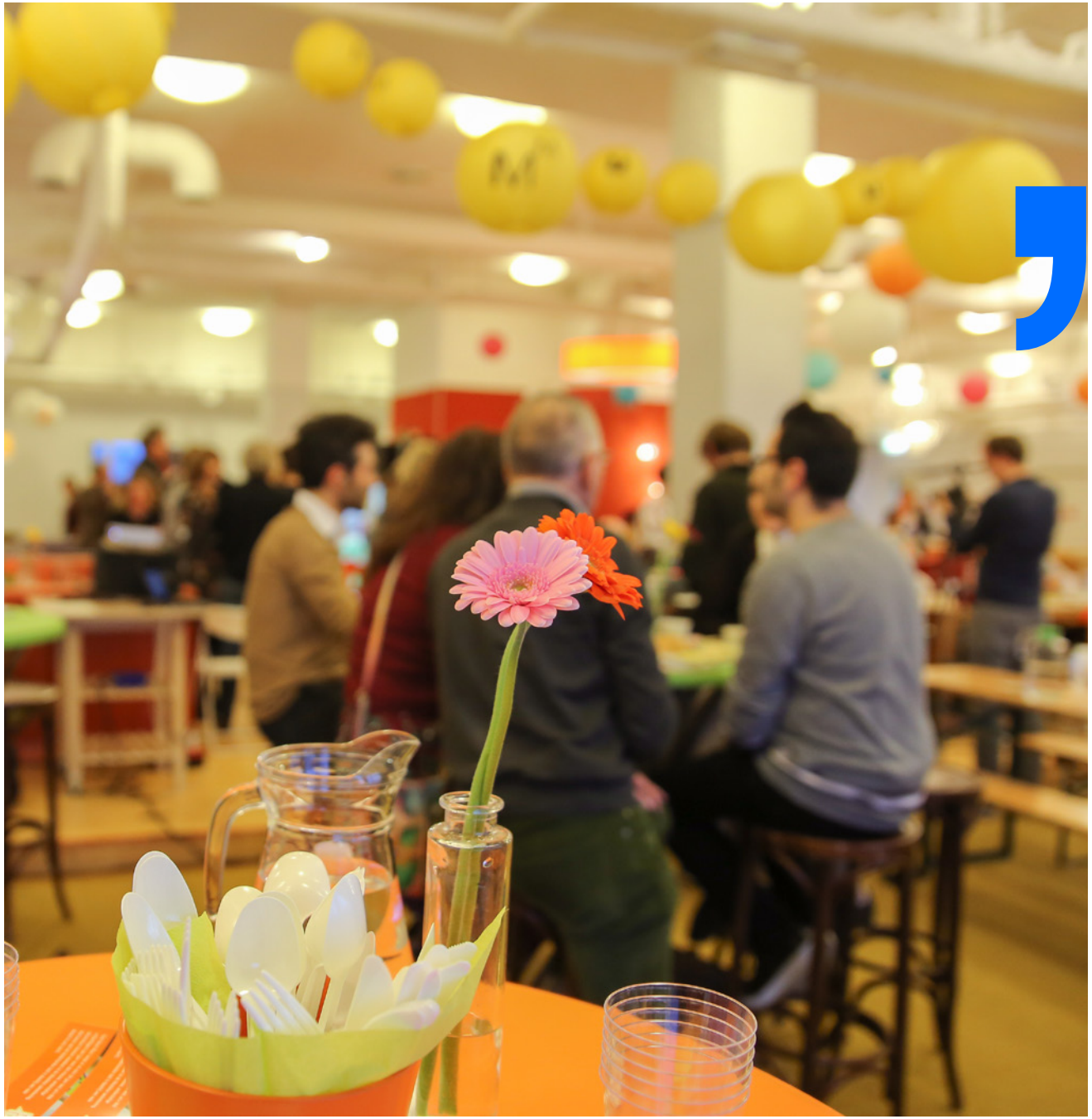
INBURGEREN IN UTRECHT

5.1 Integratie en participatie vanaf dag 1

In Utrecht hebben we al een aantal jaar een unieke samenwerking in en rondom het AZC in de vorm van Plan Einstein. Plan Einstein is bedoeld voor bewoners van het AZC en omwonenden. Het programma is gericht op talentontwikkeling en zingeving, zoals het ontwikkelen van werkvaardigheden. In Plan Einstein staat contact op gelijkwaardige basis en ontmoeting tussen Utrechters en nieuwe Utrechters centraal. Ook leggen we de verbinding met informeel aanbod uit de stad. Inburgeren begint dus in de praktijk al in Plan Einstein.

Wat gaan we hiervoor doen

Plan Einstein blijft, het is vooral zaak om hier naadloos op aan te sluiten. De ervaringen die we in deze vroege fase opdoen, gebruiken we in het vervolg. Juist omdat we in Utrecht al zo vroeg inzetten op ontwikkeling en ontmoeting, willen we er zoveel mogelijk voor zorgen dat inburgeraars uit het AZC in Utrecht hier ook huisvesting krijgen. Op die manier kunnen zij blijven wonen op de plek die ze vanaf hun eerste start in Nederland hebben leren kennen. Daar werken we nu al samen met het COA aan deze doorgaande lijn. Die aanpak intensiveren we de komende tijd: daarmee sluiten we aan op de leefwereld van de inburgeraar

”

Toen ik met mijn vrouw en twee kinderen in Utrecht kwam, konden we meteen gebruik maken van de activiteiten in Plan Einstein. Ik leerde andere Utrechters kennen, ik volgde interessante cursussen en wat waren we blij toen we hoorden dat we op termijn een woning in Utrecht zouden krijgen.”

Integratie en Participatie vanaf dag 1

We gaan verder met Plan Einstein

We zetten al vroeg in op ontmoeting en ontwikkeling

Inburgeraars uit AZC Utrecht ook in Utrecht huisvesten

Samen met COA werken we aan een doorgaande lijn

Voor bewoners AZC en andere Utrechters

Introductie Welkomhuizen

Ontmoeting staat centraal

Uitgaan van talenten en meedoen

5.2 Kansrijke start

De nieuwe wet Inburgering vraagt veel van nieuwe Utrechters. Daarom werken we in Utrecht met de ‘kansrijke start’.
Het betekent dat iemand direct na koppeling aan Utrecht wordt begeleid en ondersteund. De kansrijke start loopt door tot en met de verhuizing naar een huis in de stad. Deze periode, die soms wel negen maanden kan duren, gebruiken we om elkaar te leren kennen, om de inburgeraar kennis te laten maken met de stad en een programma aan te bieden voor het ontwikkelen van talenten en vaardigheden. Hij of zij ontmoet de begeleiders en start met de voorbereidingen voor het opstellen van het Persoonlijk Inburgeringsplan (PIP), in de vorm van een breed intakegesprek. In Utrecht onderzoeken we hoe we daarbij in partnership kunnen samenwerken met het team begeleiding inburgeraars, met Vluchtelingenwerk en COA, met de aanbieders van taalonderwijs en andere belangrijke partners: zodat we een eenvoudig en toegankelijk klantproces organiseren, de leefwereld van de inburgeraar centraal staat en eventuele drempels om gebruik te maken van het bestaande Utrechtse aanbod op het gebied van bijvoorbeeld welzijn en (psychische) gezondheidszorg zo snel mogelijk wordt weggenomen.

Wat gaan we hiervoor doen
De kansrijke start wordt op onderdelen gefinancierd uit wettelijke middelen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om begeleiding, de brede intake en de modules Participatieverklaringstraject (PVT), Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) en de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP). We onderzoeken hoe dit kan worden gecombineerd met ander informeel en non formeel (taal)aanbod. Want juist in deze fase willen we inzetten op het kennismaken met taalmaatjes, werkgevers en organisaties die iets voor de inburgeraar kunnen betekenen.

We trekken daarnaast samen op met COA, dat verantwoordelijk is voor de ‘voorinburgering’.
Voorinburgering bestaat onder andere uit taalles en kennismaking met de Nederlandse maatschappij.
De afgelopen jaren hebben COA en de gemeente al een samenwerking opgebouwd, waarin we gezamenlijk binnen de kaders zorgdragen voor een optimale situatie voor bewoners en toekomstig inwoners van de gemeente Utrecht.

Voordelen kansrijke start op een rij

- Een goede start is het halve werk!
- Door samen op te trekken hebben alle partners een gelijk en volledig beeld van de inburgeraar. We stellen zo de leefwereld centraal en organiseren een eenvoudig proces.
- We krijgen een goed beeld van de inburgeraar, zodat hij de juiste leerroute kan volgen.
- De periode dat een inburgeraar een uitkering krijgt kan waarschijnlijk drastisch worden verkort door de snelle start van het inburgeringstraject.
- De inburgering verloopt succesvoller.

Ik maakte kennis met mijn begeleiders met wie ik samen begon aan het maken van een inburgeringsplan. Ik leerde veel nieuwe dingen over Nederland en over Utrecht. En we hadden het ook al over een passende leerroute.”

Kansrijke start

Direct na koppeling aan Utrecht begeleiden en ondersteunen

Voorbereiding voor opstellen van het Persoonlijk Inburgeringsplan (PIP)

Samenwerken in partnership

Direct starten met de inburgering

Kennismaken met de vaste begeleiders

In contact komen met anderen

De stad leren kennen

Welkomhuizen

5.3 Verhuizing en PIP

Tijdens de kansrijke start vindt er een belangrijk moment plaats: de sleutel van een woning. Een eigen plek. En een verhuizing, de inrichting van een huis en een veelheid aan contracten die moeten worden getekend. Je leert je buren en de buurt kennen. Na de verhuizing geeft de wet maximaal 10 weken voor het afronden van het Persoonlijk Inburgeringsplan (PIP). Het persoonlijk plan vormt de basis voor een dynamisch traject met aandacht voor veel verschillende leefgebieden: niet alleen taal, maar ook werk of een andere manier van meedoen, financiën, (psychische) gezondheid, sociale contacten en kinderen.
Door de kennis en ervaring die we hebben opgedaan in Plan Einstein en met de kansrijke start kunnen we maatwerk leveren. Dat betekent dat we écht kijken naar de situatie, naar iemands mogelijkheden en wensen, en daar zo goed mogelijk bij aansluiten. Misschien kan voor de één een leerroute vervroegd beginnen en is voor een ander de (psychische) gezondheid of misschien juist de opvang van kinderen een punt dat aandacht vraagt.

Vanaf de verhuizing start ook het financieel ontzorgen. Daarvoor zetten we in Utrecht stapsgewijs het Huishoud-boekje in. Hierbij ondersteunen we de statushouder bij het zo snel mogelijk bereiken van financiële zelfstandigheid. Net als de andere grote steden uit de G4 willen we het financieel ontzorgen koppelen aan financiële educatie: omgaan met geld, grip op inkomen en uitgaven om schulden te voorkomen. Dit is niet wettelijk verplicht en er is dus geen speciaal budget voor. We onderzoeken de financiële mogelijkheden hiervoor gezien het belang van het voorkomen van financiële problemen bij nieuwe Utrechters.

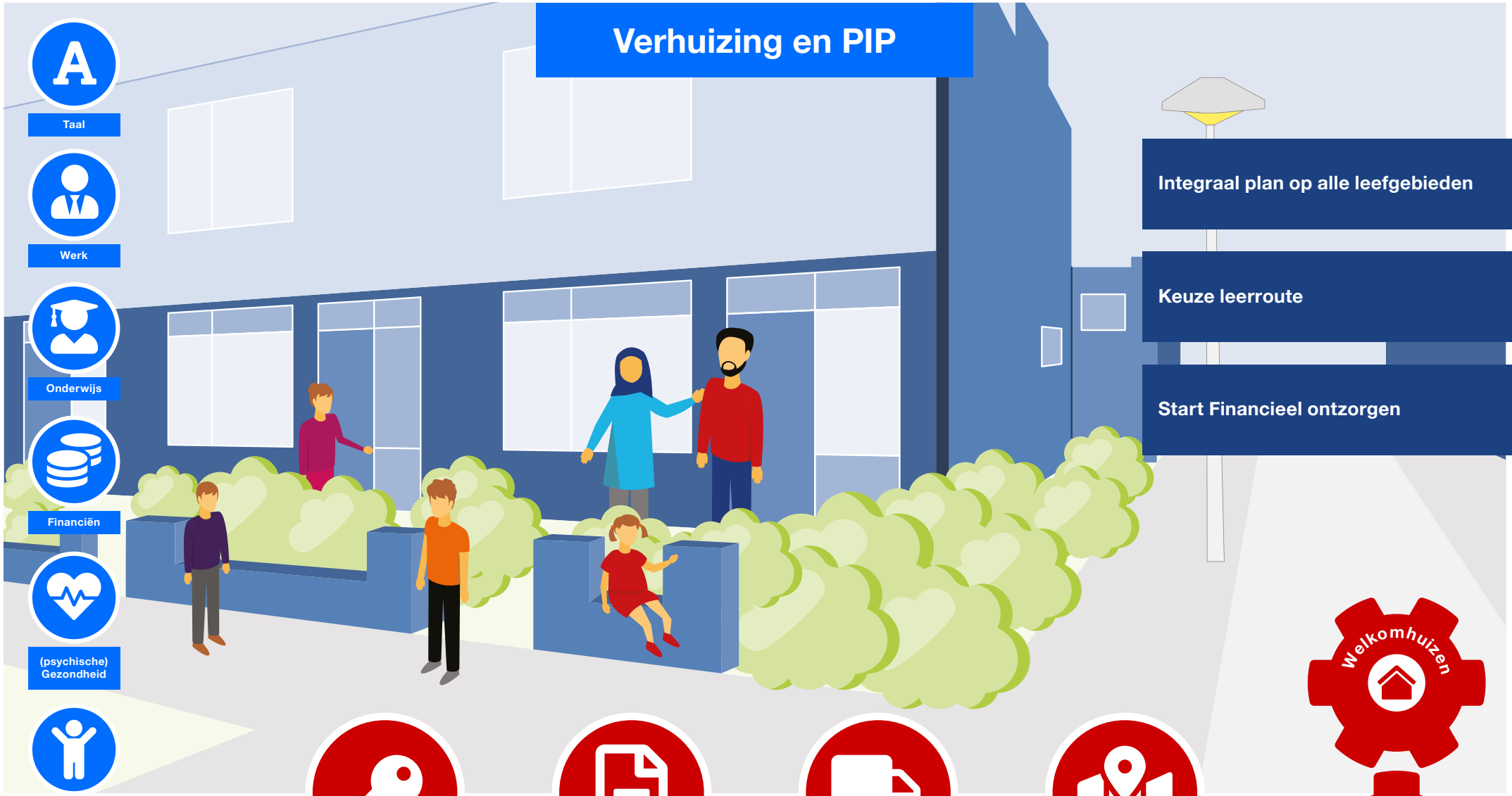
Wat gaan we hiervoor doen
We werken al aan de ontwikkeling van een PIP en gaan daarmee door. Verder zetten we in op financiële zelfstandigheid door een passend aanbod voor financiële educatie in te richten.

”

Het moment dat we de sleutel van onze woning kregen zal ik nooit vergeten. Wat fijn om weer een eigen plek te hebben. Niet veel later koos ik een leerroute in de bouw, in die sector werkte ik ook voordat ik naar Nederland kwam.”

Verhuizing en PIP

- Taal
- Werk
- Onderwijs
- Financiën
- (psychische) Gezondheid
- Kinderen
- Ontmoeten

Integraal plan op alle leefgebieden

Keuze leerroute

Start Financieel ontzorgen

- **Een eigen plek, de sleutel van een woning**
- **Hulp bij praktische zaken**
- **Verhuizen en inrichten**
- **Buren en buurt leren kennen**

Welkomhuizen

Begeleiding

5.4 Start leerroute

Het op maat gesneden inburgeringsplan bevat de, samen opgestelde, meest passende vervolgroute naar zelfstandigheid, zingevingwerk of een andere manier van meedoen en een volwaardige, plek in onze samenleving. De nieuwe wet geeft een inburgeraar maximaal drie jaar voor het afronden van een van de volgende routes:

De route naar werk
B1-route, die is gericht op het behalen van minimaal taalniveau B1 in combinatie met werk.
De route naar opleiding
De onderwijsroute, die is gericht op het behalen van minimaal taalniveau B1 en instroom in regulier onderwijs mbo, hbo of wo.
De Z-route
Wanneer de eerste twee routes niet haalbaar zijn, zetten we in op zelfredzaamheid, de zogenoemde Z-route. Die is gericht op het behalen van minimaal taalniveau A1 in combinatie met activiteiten gericht op meedoen.

In de leerroutes staan Nederlands leren en participatie, werk en/of onderwijs centraal. Werk is belangrijk in inburgering. Want werk gaat over een passende baan waar je je kunt ontwikkelen en waar je talenten tot hun recht komen, waardoor je echt kunt meedoen en waar mee je kunt bijdragen of iets doen voor de stad, maar ook waarmee je jezelf financieel kunt redden. Het vinden van een passende baan voor inburgeraars is dus belangrijk. Daarvoor hebben we samenwerkingen met werkgevers nodig. Die samenwerkingen zijn er al en die willen we verder uitbreiden. Omdat we ervan overtuigd zijn dat je de taal het beste leert door die te spreken, krijgt ook de praktijk een belangrijke rol, bijvoorbeeld in de vorm van een werkplek. Maar de inburgeraar ontmoet ook andere Utrechters door gebruik te maken van bestaand Utrechts aanbod of door gewoon te doen wat andere Utrechters ook doen: sporten, samen eten, een praatje maken met de buren of met ouders op het schoolplein. Zo ontstaat contact. Naarmate het leerproces vordert kan de nieuwkomer steeds meer gebruik maken van bestaand aanbod dat voor alle Utrechters beschikbaar is en is er steeds minder specifiek inburgeringsaanbod nodig.

Wat gaan we daarvoor doen
Inkoop van taalonderwijs. Op dit moment koopt de gemeente nog geen taalonderwijs (zie hoofdstuk 4) in: dat doen inburgeraars in het huidige stelsel zelf. Om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen, kopen we taalonderwijs in, zodat inburgeraars dit vanaf 1 januari 2022 kunnen gebruiken.
De gemeenten uit de U16 hebben afgesproken dit samen in te kopen in de bestuursovereenkomst U16 asiel en integratie (2020).
In deze overeenkomst is ook een gezamenlijke visie opgenomen. Daarnaast leggen we onderlinge afspraken vast in een inkoopconvenant. De gemeenten kiezen voor gezamenlijk inkopen, omdat dit kansen biedt voor een betere prijs/kwaliteit en maatwerk. Met beter taalonderwijs kunnen we meer inburgeraars echt laten meedoen in de maatschappij. Daarmee is de regionale inkoop passend bij de Utrechtse ambitie.

Een verdere ontwikkeling van het instrument ‘doorgaande lijn taal- cultuur-werk’. Dit instrument bestaat al voor Utrechters met een bijstandsuitkering die moeilijk aan het werk komen omdat ze de Nederlandse taal nog onvoldoende beheersen. Een flink deel van hen is statushouder. We combineren werk, taal, cultuur en opleiding in één traject met een instroommogelijkheid vanaf het taalniveau A0. Hierbij werken we nauw samen met werkgevers, taalscholen en opleiders. We zijn al gestart in de sectoren horeca en logistiek. Stap voor stap zullen daar andere sectoren bij komen, zoals zorg en techniek. Afhankelijk van de ervaringen nemen we besluiten over het structureel en grootschalig inkopen van aanbod, waar nodig samen met de regio. Als voorschot hierop hebben we nu het onderdeel vaktaal gericht op de werkvloer als Utrechtse plus in de inkoop van taalonderwijs opgenomen.

Ik kreeg de Nederlandse taal steeds beter onder de knie, niet alleen door de lessen, maar ook door de vele ontmoetingen met andere Utrechters op allerlei plekken in de stad. En na twee jaar had ik mijn eerste baan!
Mijn vrouw is het onderwijs ingestroomd, zij volgt een studie om ook hier als ingenieur aan de slag te kunnen.”

Start leerroute
Taalonderwijs in combinatie met passend werk, activiteiten of onderwijs
Steeds meer Utrechts aanbod
Welkomhuizen
Begeleiding
Taal leer je in de les en daarbuiten
De route naar werk
De route naar onderwijs
De Z-route

5.5 Einde inburgering

Na gemiddeld drie jaar rondt iemand de leerroute af met een diploma of certificaat en eindigt de begeleiding. Hij of zij kan gebruik maken van alle bestaande faciliteiten in de stad, heeft een sociaal netwerk opgebouwd, kan meedoen in de vorm van werk of een andere manier van zingeving en kent de wegen naar ondersteuning. Een specifiek aanbod is niet meer nodig. Mocht iemand toch nog een hulpvraag hebben, dan neemt na een warme overdracht het buurtteam de begeleiding over.

We zetten erop in dat ervaringsdeskundigen, die het inburgeringsproces hebben doorlopen, als vrijwilliger nieuwe Utrechters op weg helpen of door mee te denken over verbeteringen in de Utrechtse praktijk.

”

Het werk viel niet direct mee, het was best wennen. Maar met hulp kon ik blijven en ik kreeg al twee keer promotie. Mijn zoon en dochter doen het goed op school Mijn vrouw heeft het druk met haar studie. Zij helpt in haar vrije tijd nieuwe inburgeraars hun weg te vinden. Ja, het gaat goed met ons.”

6.

ONDER-STEUNENDE PROCESSEN

Voor de inrichting van het nieuwe stelsel werken we ook aan de inrichting van communicatie: ter ondersteuning van onze inzet om een beweging op gang te krijgen en voor informatievoorziening voor inburgeraars en anderen. Tegelijk steken we energie in de voorbereiding van informatievoorziening en ICT en denken we na over de wijze waarop we willen monitoren of we onze ambitie halen.

6.1 Communicatie

Utrecht kent al jaren veel initiatieven met en voor inburgeraars die bijdragen aan integratie. Daar bouwen we op voort, die brengen we zoveel mogelijk samen. We laten in onze communicatie zien wat er al gebeurt. We brengen initiatieven in beeld, delen verhalen, lichten bijzondere samenwerkingen en initiatieven eruit. We werken samen binnen de inburgeringscoalitie, ervaringsdeskundigen en andere partners aan een gemeenschappelijke communicatiestrategie en uitvoering.

Uitgangspunten:
- Samen met de stad, ook met partners en ervarings-deskundigen.
- We kiezen voor inclusieve communicatie die in taal, toon en beeldkeuze uitgaat van de kracht van de inburgeraar.
- We werken vanuit een gezamenlijke boodschap.

Wat betreft informatievoorziening: inburgeraars hebben vaak een grote taalachterstand en missen kennis van de Nederlandse samenleving. We willen er samen voor zorgen dat zij belangrijke informatie begrijpen, hun rechten en plichten kennen en sneller wegwijs raken. Met dat doel bieden veel van onze inburgeringspartners in meerdere talen informatie en doorverwijzingen. Dat blijkt vooral in de beginfase nuttig en nodig. De gemeente Utrecht wil deze Utrechtse organisaties de helpende hand bieden met het (meertalig) informatie geven aan nieuwe Utrechters en anderen. De gemeente onderzoekt ook de ruimte binnen haar eigen vertaalbeleid, dat is: ‘Niet vertalen tenzij...’. De gemeente wil die ruimte om te vertalen optimaal benutten, zodat nieuwe Utrechters en anderen geen informatie of ondersteuning missen.
Het uitgangspunt blijft onveranderd, namelijk dat inburgeraars snel de Nederlandse taal leren.

6.2 Informatievoorziening en ICT

Een goed inburgeringsstelsel vraagt om een goed georganiseerd en efficiënt werkproces, dat ondersteuning krijgt van de juiste ICT-middelen, aandacht heeft voor AVG-normen en duidelijkheid biedt over rollen en taken. We werken in stappen toe naar de eindoplossing, met 'plateaus' als tussenoplossing. Diezelfde aanpak gebruikt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ook.

Wij hebben drie plateaus benoemd:

- Een werkproces dat de inburgering ondersteunt met minimale ICT-middelen. Dit kan betekenen dat we werken met bestaande tools en applicaties, gecombineerd met het op een handmatige manier uitwisselen van gegevens, uiteraard AVG-proof.
- Het werkproces is geoptimaliseerd met ondersteunende ICT-systemen, misschien ingekocht, maar het kan ook betekenen dat er een informatiesysteem wordt gebouwd dat bestaande systemen binnen de gemeente met elkaar verbindt.
- Eindoplossing waarbij ook koppelingen met ketenpartners zoals DUO, Vluchtelingenwerk, CBS en Taalscholen zijn gerealiseerd.

De wetgever denkt nog na over een financiële bijdrage van het Rijk voor de informatievoorziening. We verwachten meer helderheid nadat VNG-Realisatie haar lopende informatiekundig onderzoek heeft afgerond en besproken met het ministerie.

6.3 Monitoring

Hoe weten we nu dat we op de goede weg zijn, bij een opgave die om een lange adem vraagt? De behoefte van inburgeraars staat voorop. Langs de vier kwadranten van het Utrechtse sturingsmodel beoordelen we wat er gebeurt en of dat het juiste is.

1

Visie en waarden
De ambitie 'inburgeraars weten zich thuis in onze stad' is het startpunt voor het gesprek. De leidende principes helpen ons om ons handelen – samen met partners in de stad – te richten.

2

Kaders
We werken binnen de vastgestelde of opgelegde kaders.

3

Informatie
We verzamelen per kwartaal een beperkte set kwantitatieve en kwalitatieve informatie.
De exacte indicatoren bepalen we nog met partners, daarbij gaan we uit van een beperkte set indicatoren, die in combinatie met verhalen en duiding met partners een beeld geven van onze resultaten.:

- **We halen ervaringen en verhalen op:** Hoe ervaren inburgeraars ons stelsel? Waaraan merken zij dat we de juiste dingen doen of juist niet? Hoe brengen we de leidende principes in praktijk, hebben we daar mooie voorbeelden van? Wat merken inburgeraars van onze inspanningen?
- **We tellen en meten:** wat hebben we gedaan, wie hebben we bereikt, ondersteunen de data de gewenste ontwikkelingen? Hier hoort ook het monitoren hoe het met inburgeraars gaat bij. In ieder geval tijdens het inburgeringsproces door de begeleiders en met de in te richten informatievoorziening. Daarnaast zouden we ook graag weten hoe het daarna met iemand gaat. Daarvoor is het nodig om inburgeraars ook na afronding van de inburgering te volgen. We onderzoeken hoe we dat binnen de kaders van de AVG mogelijk kunnen maken.

4

Leren en verbeteren via interactie en dialoog
Cruciaal bij beleidsvorming en -bijstelling is maximaal aansluiten de behoeften van inburgeraars. Daarom hebben we de inburgeringscoalitie opgericht; een breed platform waar ervaringdeskundigen, bestaande netwerken, sleutelpersonen en professionals aan deel kunnen nemen.
De inburgeringscoalitie is het centrale netwerk voor de interactie, dialoog en reflectie. Doel van de inburgeringscoalitie is om ons stelsel zo te vormen dat we doen wat nodig is en om ervoor te zorgen dat de behoeften en ervaringen van de inburgeraar echt centraal staan.
Dit doen we onder andere door samen data, ervaringsverhalen en signalen te duiden in relatie tot de gestelde ambitie. Door deze informatie centraal te stellen kunnen we constateren of we de juiste dingen doen en of we de dingen juist doen. De inzichten die hieruit komen, kunnen leiden tot aanpassing in de andere kwadranten.
De ambitie is om niet alleen in gesprek te zijn met ervaringsdeskundigen die een inburgeringstraject hebben doorlopen, maar ook met mensen die aan het inburgeren zijn.

7.

FINANCIËN

Voor de nieuwe wettelijke taken ontvangt de gemeente een specifieke uitkering van het Rijk. Deze uitkering is direct gekoppeld aan het aantal inburgeringsplichtige asielstatushouders en gezinsmigranten dat in de gemeente komt wonen. De taken die gemeenten krijgen voor asielstatushouders verschillen van die voor gezinsmigranten. Daarmee krijgen we ook voor de beide groepen een ander budget. De uitkering van het Rijk wordt verrekend op basis van nacalculatie. Dus op basis van het werkelijk aantal asielstatushouders en gezinsmigranten dat in de gemeente is gehuisvest.

Het is nu nog onduidelijk met hoeveel inburgeringsplichtigen we rekening moeten houden.
Er is aangekondigd dat de huisvestingstaakstelling en daarmee het aantal asielstatushouders dat in onze gemeente komt wonen in 2021 en 2022 toe gaat nemen. We houden rekening met een verdubbeling. De prognose van de rijksuitkering voor de nieuwe taken op inburgering op basis van de nu bekende cijfers ziet er als volgt uit:

We gaan nu uit van de hiernaast weergegeven prognose. Een hoger aantal inburgeringsplichtingen leidt tot hogere kosten, en ook tot extra dekking van het Rijk. De dekking die we van het Rijk ontvangen voor de te maken kosten is extra, naast de bestaande gemeentelijke budgetten die al ingezet worden voor alle Utrechters en daarmee ook voor deze nieuwe Utrechters.

Prognose Rijksuitkering nieuwe taken inburgering[3]

	Laatste halfjaar 2021	2022
Aantal inburgeringsplichtigen	210	350
Aantal gezinsmigranten	100	200

	Laatste halfjaar 2021	2022
Leerroute, Tolk, MAP, PVT	€ 1.136 *	€ 1.136 *
Dekking voor uitvoering en maatschappelijke begeleiding	€ 1.325 *	€ 2.655 *
Totaal	**€ 2.461 ***	**€ 6.543 ***

* Bedragen (x € 1.000)

[3] De verdeling tussen de onderdelen kan nog veranderen

Deze inkomsten en de ambities die in de voorgaande hoofdstukken besproken zijn, uiten zich in de volgende financiële uitgangspunten:

- We voeren onze ambities uit binnen het budgettair kader van de nieuwe wet. Dit vraagt een maximale inspanning om slim in te kopen en we moeten zoeken naar oplossingen en mogelijkheden binnen de beschikbare middelen.
  De inkoop van het taalonderwijs is een belangrijke mijlpaal, omdat we dan duidelijkheid hebben op een aanzienlijk deel van de kosten en daarmee de beschikbare ruimte. Wij zullen in dit proces alle mogelijkheden verkennen binnen de financiële spelregels van de gemeente Utrecht. Het bijstellen van onze ambitie zien wij als een laatste draaiknop.

- Nieuwe Utrechters zijn ook Utrechters en zij kunnen gebruik maken van bestaande voorzieningen. Er is een rijk aanbod in de sociale basis, ook voor inburgeraars. Zij kunnen ook gebruik maken van de bestaande voorzieningen, zoals activiteiten georganiseerd door vrijwilligers of voorzieningen binnen Plan Einstein. We willen daarmee zoveel mogelijk aansluiten bij bestaand aanbod en binnen bestaande opdrachten. Hoewel dit mogelijk tot extra kosten of druk kan leiden bij deze voorzieningen, wordt dit ook onder andere door het gemeentebrede groeikader en rijksmiddelen gecompenseerd. We gaan er daarom vanuit dat dit niet tot financiële knelpunten leidt. Het slim organiseren van inburgering kan ook tot efficiënte voordelen leiden op bestaande onderdelen en dit zullen we meenemen in de hiervoor beschreven mogelijkheden.

Als we ondanks deze uitgangspunten te maken krijgen met financiële tekorten bij het invullen van onze ambities dan zijn er twee opties; ofwel we stellen ambities bij of door te prioriteren of te temporisteren. Ofwel er moeten extra middelen ingezet worden om de ambities te realiseren. In het laatste geval zullen we zoeken naar de mogelijkheden binnen de Utrechtse financiële spelregels. Mochten deze twee opties nodig zijn dan zullen we de raad hierover informeren en indien nodig over laten besluiten.

7.1 Begroting Opgave Inburgering

Op basis van de geraamde inkomsten, ontstaat het volgende beeld over de dekking en mogelijke tekorten van de verschillende onderdelen van de aanpak:

Onderdeel	Toelichting
1. Begeleiding	Wordt gedekt vanuit Rijksbijdrage inburgering. Eventuele meerkosten worden gedekt vanuit de reguliere extra subsidie (vanuit gemeentelijke middelen) voor maatschappelijke begeleiding van asielstatushouders.
2. Welkomhuizen	De kosten van welkomsthuizen worden nog onderzocht. We zien mogelijkheden in een combinatie met huisvesting voor taalscholen en door samenwerking met inclusieve plekken in de stad die er nu al zijn.
3. Integratie en participatie vanaf dag 1	Bestaande voorzieningen via Plan Einstein zijn reeds structureel gedekt binnen de begroting MO.
4. Kansrijke start	Wordt gedekt vanuit Rijksbijdrage. Ook kunnen nieuwe Utrechters deelnemen aan bestaande activiteiten en sociale basis; voorzieningen specifiek voor vluchtelingen of inburgeraars, zoals bestaande buddyprojecten, maar ook juist aanbod voor alle Utrechters. Door de combinatie van deze onderdelen kunnen we het programma voor de kansrijke start vormgeven.
5. Verhuizing en PIP uitvoering	Wordt gedekt vanuit de Rijksbijdrage inburgering.
6. Start leerroute	De leerroutes worden gedekt vanuit Rijksbijdrage inburgering. Het reeds aanwezige participatieaanbod wordt gedekt vanuit de participatiewet.
5. Einde inburgering	De inzet van ervaringsdeskundigen is op basis van vrijwillige deelname.

Een risico bij de invulling van de nieuwe taken is de Rijksbijdrage voor gezinsmigranten. Deze is aanzienlijk lager dan de rijksbijdrage voor asielstatushouders, voor een deel omdat de taken verschillen. Maar voor de taken die hetzelfde zijn, worden de kosten even hoog ingeschat en is de dekking lager.

7.2 Financiële kaders inkoop taalonderwijs

De financiële uitgangspunten leveren de volgende financiële kaders voor de inkoop taalonderwijs:

- Het Rijksbudget dat geraamd is voor de leerroutes en Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) is ons maximale financiële kader voor de inkoop van taalonderwijs. De kosten van de wettelijke basisdienstverlening én de extra Utrechtse inzet (ambitie inclusief de plussen) leggen we voor aan marktpartijen. Daardoor kunnen we beter inschatten hoe het rijksbudget zich verhoudt tot onze ambitie en de 'plussen' die daar onderdeel van zijn. We dagen de partijen uit om zich binnen het budget maximaal in te zetten voor die ambitie en aan te geven wat knelpunten en mogelijke oplossingen zijn. We maken met de deelnemende U16-gemeenten nadere afspraken over of zij willen meedoen aan de plussen en zo ja welke. Praktische en technische afspraken zijn al vastgelegd in het regionale inkoopconvenant.

- De Z-route bestaat naast de taalcomponent (800 uur) ook uit een activiteitencomponent (800 uur). Voor de Z-route geven we niet het totale bedrag dat voor leerroutes is geraamd door het Rijk uit aan taalonderwijs, zodat er budget overblijft voor de activiteitencomponent. Het budget voor de taal-component in de Z-route bepalen we in samenspraak met U16 gemeenten op basis van onderzoek en in gesprek met de markt. Binnen dit budget proberen we zoveel mogelijk kwaliteit in huis te halen voor het realiseren van onze ambitie.

Voortgang

Wij zullen in het tweede kwartaal van 2021 de raad informeren over de stand van zaken van de implementatie van de wet inburgering. Bij de voorjaarsnota 2021 zullen wij een voorstel maken hoe de nieuwe wet Inburgering wordt ingepast in de programmabegroting 2022.

BIJLAGE 1

DE (NIEUWE) TAKEN VAN DE GEMEENTEN

In deze bijlage worden de nieuwe kerntaken van de wet Inburgering beschreven.

Voor wie?
Hieronder een overzicht van de wettelijke taken voor asielstatushouders en gezins – en overige migranten.

Aanbod	Asiel-statushouders	Gezins- en overige migranten
Maatschappelijke begeleiding	**X**	
Ontzorgen	**X**	
Begeleiding bij inburgering (inzake PIP, advies, voortgangsgesprekken)	**X**	**X**
Alfabetisering (voor zover opgenomen in PIP)	**X**	
Een van de 3 leerroutes, incl. KNM	**X**	
MAP	**X**	**X**
PVT	**X**	**X**
In het PIP opgenomen afspraken over aanbod voor (andere) participatie-componenten	**X**	***3**

Maatschappelijke begeleiding (bestaande taak gemeente)

De maatschappelijke begeleiding bestaat in ieder geval uit de componenten:

1. praktische hulp bij het regelen van basisvoorzieningen en bewegwijzering na de huisvesting
2. voorlichting over leefgebieden in de Nederlandse samenleving. Maatschappelijke begeleiding is een bestaande taak, maar wordt in de nieuwe wet wel aangepast.

Elke statushouder en zijn of haar gezinsleden krijgt maatschappelijke begeleiding om hem of haar zo snel mogelijk in de maatschappij thuis te laten voelen en op weg te helpen. Op dit moment wordt dit veelal gedaan door vrijwilligers in samenwerking met professionals. Deze taken zijn al belegd binnen de gemeenten en in Utrecht uitbesteed aan Vluchtelingenwerk.

Financieel ontzorgen van asielstatushouders (nieuwe taak gemeente)

De verplichte ontzorging bestaat uit het vanuit de bijstandsuitkering betalen van de huur, de rekeningen voor gas, water en stroom en de verplichte zorgverzekering. Dit gedurende 6 maanden, maar dit kan ook langer dan 6 maanden zijn als dit nodig is voor de inburgeringsplichtige. Naast het financieel ontzorgen is het van belang dat bijstandsgerechtigde statushouders worden ondersteund om financieel zelfredzaam te worden.

Brede intake en Persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP) (nieuwe taak gemeente)

De brede intake neemt in het nieuwe stelsel een belangrijke plek in en markeert een duidelijke breuk met het huidige stelsel: door middel van de brede intake die verplicht wordt voor elke inburgeringsplichtige en die door gemeenten wordt afgenomen, wordt een beeld gevormd van de startpositie en ontwikkelmogelijkheden van de inburgeringsplichtige op het gebied van inburgering en participatie. Een leerbaarheidstoets is een verplicht onderdeel van het PIP. Na afronding van de brede

intake stelt de gemeente of bevoegde ketenpartner, zoveel als mogelijk in afstemming met de inburgeringsplichtige, het PIP op. Het PIP bevat de beslissing waarbij de leerroute wordt vastgesteld en bevat overige informatie over op welke wijze de inburgeringsplichtige aan zijn inburgeringsplicht moet voldoen. Het PIP wordt gekwalificeerd als beschikking.

Voortgang van de inburgering (nieuwe taak gemeente)

In de wet is vastgelegd dat gemeenten gedurende het gehele inburgeringstraject de taak krijgen om tussentijds de ontwikkelingen en vorderingen van de uitvoering van het PIP te monitoren. Op die manier kunnen gemeenten hun regierol op de uitvoering van inburgering goed vormgeven en waar nodig gedurende het traject bijsturen als dit nodig blijkt.
Van gemeenten wordt in ieder geval verwacht dat er periodiek contact wordt gelegd met de inburgeringsplichtige om de voortgang van de inburgering op basis van het PIP te bespreken. De gemeente heeft hierbij de verantwoordelijkheid om de relevante informatie over de inburgeringsplichtige vanuit bijvoorbeeld de cursusinstelling op te halen.

Inburgeringsaanbod: Leerroutes in het nieuwe stelsel (nieuwe taak gemeente)

Gemeenten worden verantwoordelijk worden voor de inkoop van de taallessen en de kwaliteit hiervan. Gemeenten krijgen de wettelijk plicht om er zorg voor te dragen dat er aan de inburgeringsplichtige asielstatushouder tijdig een inburgeringsaanbod wordt gedaan dat aansluit bij de leerroute en andere elementen die in het PIP zijn vastgelegd. Er worden verschillende onderwijsroutes aangeboden: de onderwijsroute (leidt toe naar de overstap naar regulier onderwijs), de B1-route (gericht op behalen taalniveau B1) en de Z-route (gericht op zelfredzaamheid). Deze verschillende routes vereisenverschillende expertises van de partijen die ze aanbieden.

Participatieverklaring (PVT) en Module Arbeidsmarkt & Participatie (MAP) (Participatieverklaring= aangepaste taak en MAP is nieuwe taak)

Op grond van de wet worden inburgeringsplichtigen verplicht om zowel het PVT als de MAP binnen de inburgeringstermijn af te ronden. Binnen de MAP brengt de inburgeringsplichtige de eigen competenties en arbeidskansen in kaart. Er moeten kwaliteitscriteria op worden gesteld voor de MAP. Daarnaast is er de keuze of de MAP moet worden ingekocht net als de leerroutes of worden belegd bij bijvoorbeeld de gemeenschappelijke regeling. De uitvoering komt bij voorkeur te liggen bij een organisatie die ook handhavingsinstrumenten heeft.
Het PVT bestaat, net zoals in het huidige inburgeringsstelsel, voor alle inburgeringsplichtigen uit twee onderdelen: een inleiding in de kernwaarden en de ondertekening van de participatieverklaring. De participatieverklaring is ook een bestaande taak van de gemeenten, met invoering van deze wet moet hij echter worden uitgebreid.

”

Een jongen vertelde me enthousiast dat zijn vader hem had voorgelezen in de afgelopen twee weken. Daar ben ik dan weer enthousiast over!”

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Utrecht
Januari 2021

www.utrecht.nl/inburgering
gesprekinburgering@utrecht.nl

Fotografie
Queridon (kaft)
Robert Oosterbroek (p.4)
Anna van Kooij (p.6)
Henni Bunnik (p. 12, 14 en 25)
Gemeente Utrecht (p.16 en 27)
Taal Doet Meer (p.22, 31, 42 en 45)
Amina Haitoute (p.34)

Gemeente Utrecht
Stadsplateau 1
Postbus 16200
3500 CE Utrecht
www.utrecht.nl